

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Promoting ACTIVE and Responsible Citizenship in Schools

Zestaw narzędzi

II. Zeszyt ćwiczeń dla nauczycieli

Ćwiczenie 2a Aktorzy - wartości, normy i uprzedzenia

Zrozumienie różnych aktorów oraz ich perspektyw

Część a) kwestię, na które nie mamy bezpośredniego wpływu

GYMNÁZIUM
JOSEFA RESSELA

Sukromna základna
škola
Felix

Slovakia

odpo
vědná
společ
nost

WSB University

Wsparcie Komisji Europejskiej w tworzeniu tej publikacji nie stanowi poparcia dla treści, które odzwierciedlają poglądy autorów; Komisja Europejska nie może odpowiadać za każdorazowe użycie informacji zawartych w niniejszej publikacji.

Dofinansowane przez
Unię Europejską

II. Activity book for teachers

Dokument objęty jest licencją: [Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/).

Przypisany:

Wypracowany w projekcie ACTIVE finansowanym w programie Erasmus +

Organizacja odpowiedzialna za stworzenie materiału: Odpovědná společnost, z. s.

We współpracy z partnerami w projekcie:

Autorzy: Mareš, Matěj & col.

Wersja 1.1

Maj 2023

Spis treści

Spis treści.....	2
Zestaw narzędzi oraz ćwiczeń dla nauczycieli	3
Logika ćwiczeń zawartych w zestawie ACTIVE	3
Ćwiczenie 2a: Zrozumienie różnych aktorów oraz ich perspektyw (wartości, normy, uprzedzenia)	4
Ćwiczenie składa się z następujących kroków:.....	4
Oczekiwane wyniki i rezultaty ćwiczenia.....	4
Należy wziąć pod uwagę główne zasady metodologii:	6
Czas potrzebny na wykonanie czynności:.....	7
Zanim rozpoczniesz	7
Materiały potrzebne do wykonania ćwiczenia.....	7
PLAN ĆWICZENIA.....	8
Dalsze działania do rozważenia/wykonania na zajęciach	15

Zestaw narzędzi oraz ćwiczeń dla nauczycieli

Ćwiczenie jest częścią zestawu narzędzi, który składa się z trzech głównych komponentów:

- I. Metodyka dla nauczycieli
- II. Zeszyt ćwiczeń dla nauczycieli
- III. Materiały robocze do ćwiczeń i dla uczniów

I. Metodologia dla nauczycieli (niniejszy dokument) polega na wyjaśnieniu zasad, terminów i koncepcji, które należy stosować podczas wdrażania Zestawu narzędzi. Celem tej metodologii jest zapewnienie podstaw i ustalenie wspólnej płaszczyzny i zrozumienia dla nauczycieli, tak aby byli gotowi do zabrania zestawu narzędzi w klasie.

II. Zeszyt ćwiczeń dla nauczycieli to zestaw ćwiczeń roboczych (scenariuszy krok po kroku), które nauczyciele mogą przeprowadzić w klasie. Ćwiczenia odpowiadają tematom Metodyki, dzięki czemu nauczyciele mogą łatwo znaleźć odpowiednią aktywność dla tematu objętego Metodologią. Istnieje co najmniej jedno ćwiczenie na temat omówiony w metodologii.

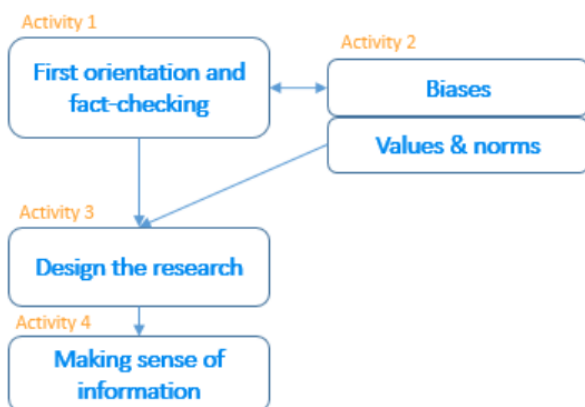
III. Materiały robocze do zajęć i dla uczniów zapewniają materiały do wykorzystania z uczniami podczas zajęć. Materiały składają się głównie z szablonów, które nauczyciel może przekazać uczniom, aby lepiej zorganizować dane ćwiczenie.

Zanim rozpoczniesz wykonywanie ćwiczenia, zapoznaj się z odpowiednimi częściami Metodyki dla nauczycieli oraz ogólnym treścią i logiką ćwiczeń przedstawionych w Zeszycie ćwiczeń dla nauczycieli, aby mieć ogólne pojęcie, jakie tematy są poruszane w ćwiczeniach.

Logika ćwiczeń zawartych w zestawie ACTIVE

Logic of activities in the ACTIVE Toolkit

Ćwiczenie 2: Zrozumienie różnych aktorów oraz ich perspektyw (wartości, normy, uprzedzenia)

Ćwiczenie bezpośrednio łączy się z tematyką z Modułu 0 & 1 Metodologii. Wykorzystana zostanie również wiedza o tym, jak podchodzić do informacji w Internecie z Modułu 1.

W ćwiczeniu 2a uczniowie dowiedzą się, jak zrozumieć rolę różnych aktorów i ich punkt widzenia na daną kwestię. W procesie **rozumienia ról i perspektyw różnych aktorów** uczniowie poznają także siebie. Będą badać własne założenia, wartości i światopoglądy i będą narażeni na własne uprzedzenia.

Ćwiczenie 2a będzie dalej badać problem już rozpoczęty w ćwiczeniu 1. Student dowie się, jak dalej **pracować z informacjami**, identyfikując odpowiednich aktorów, ich role, różne perspektywy i czynniki leżące u podstaw tych perspektyw. Studenci zostaną również poprowadzeni do zrozumienia, w jaki sposób postrzegają problem i zaangażowanych aktorów, i zostaną **skonfrontowani z własnymi uprzedzeniami**.

Ćwiczenie 2 jest przeznaczone do wykorzystania z tematem, w którym uczniowie odgrywają raczej rolę „zewnątrznego” obserwatora analizującego sytuację (sytuację, w której uczniowie nie mogą bezpośrednio komunikować się z zainteresowanymi aktorami).

Ćwiczenie składa się z następujących kroków:

1. Temat – problem, o którym mowa (wybór tematu)
2. ewent. Pierwsze wrażenie na wybrany temat (rozpoczynając od ćwiczenia 2a)
3. Aktorzy ich role i postrzegane perspektywy – pierwsze wrażenie
4. Różne role aktorów
5. Różne perspektywy
6. Uprzedzenia

Oczekiwane wyniki i rezultaty ćwiczenia

UWAGA:

- W przypadku ćwiczenia 2a oczekuje się pracy z tematem, w którym uczniowie nie są bezpośrednimi uczestnikami problemu i nie mogą bezpośrednio komunikować się i „wpływać” na zaangażowanych aktorów. Jeśli problem dotyczył jakiejś lokalnej lub szkolnej aktywności polegającej na bezpośredniej interakcji z aktorami, wykonaj ćwiczenie 2b
- To ćwiczenie może być używane i wykonywane z uczniami **w celu zbadania i pogłębienia zrozumienia dowolnego tematu**.
 - Może to być dowolny problem społeczny (wycinanie drzew w Amazonii, wojna na Ukrainie itp.)
 - Można też zastosować to Ćwiczenie do tematu dotyczącego szkoły, miasta lub klasy (np. aby znaleźć rozwiązania dla tematów dotyczących przeciwstawnych stanowisk)
- Zalecamy do **rozpoczęcia od ćwiczenia 1**, ale możliwe jest również rozpoczęcie od ćwiczenia 2a:

II. Activity book for teachers

- Zalecamy zacząć od ćwiczenia 1 dotyczącego tematu o tym, gdzie należy najpierw spojrzeć na źródło informacji
 - Wiedza z ćwiczenia 1 na temat sprawdzania faktów zostanie wykorzystana i rozwinięta w ćwiczeniu 2a
- Opcjonalnie rozpocznij od ćwiczenia 2 dotyczącego zagadnień, w których najważniejsze są role różnych aktorów z różnymi opiniami
- To ćwiczenie można również wykonać **jako osobne ćwiczenie** z uczniami na dowolny temat, w którym ważną rolę odgrywają różne opinie/perspektywy.
 - Jako nauczyciel możesz wykorzystać to ćwiczenie **nawet w przypadku jednego „interesującego/ważnego/wpływowego” tematu**, który uznasz za „interesujący” do przeanalizowania z uczniami..
- Ćwiczenie 2 jest ćwiczeniem wprowadzającym, co oznacza, że po nim nastąpią Ćwiczenia 3 i 4, w których problem zostanie jeszcze dokładniej zbadany)
 - Ćwiczenie 2 przygotowuje grunt pod dalsze badania (więc nie martw się, aby dojść do konkretnych wniosków po tym ćwiczeniu)
 - Ćwiczenie 2a powinno równie dobrze służyć jako podstawa do zdefiniowania dalszych badań w celu znalezienia odpowiednich dowodów na rzecz danych punktów widzenia i rozważenia uczestniczących aktorów
 - **Ćwiczenie 3** można wykonać przed Ćwiczeniem 2a, w uzasadnionych przypadkach, gdy potrzebne jest wcześniejsze zebranie informacji poprzez badania (Ćwiczenie 3 można przygotować po zdefiniowaniu aktorów i ich ról w kroku IV)

Ogólny cel ćwiczenia: Zbadanie roli aktorów oraz różnych perspektyw i punktów widzenia na daną kwestię oraz zrozumienie roli, jaką odgrywają uprzedzenia w naszym postrzeganiu.

Problem: Ludzie (uczniowie) napotykają trudności w zrozumieniu różnych punktów widzenia i opinii przed dokonaniem własnego osądu i sformułowaniu własnej opinii. Różne perspektywy są często przedstawiane z i tak już stronniczą perspektywą, która dodatkowo zniekształca lub po prostu potwierdza to, w co „wierzyliśmy” na początku. Takie podejście może rozwiązać problem, przekazując nam nieistotne lub niedokładne informacje umożliwiające podejmowanie odpowiedzialnych decyzji. Po drugie, w ten sposób nasze działanie opiera się wyłącznie na naszym własnym (a więc stronnicy) postrzeganiu bez uwzględniania perspektywy innych.

MOTO Ćwiczenia mogłoby brzmieć: Nie musimy się z kimś zgadzać, ale szukając rozwiązania powinniśmy najpierw zrozumieć innych i siebie. W tym sensie działanie bada różne perspektywy, kładąc nacisk na podstawowe czynniki i uprzedzenia

Przebieg ćwiczenia:

- Student zidentyfikuje odpowiednich aktorów i ich rolę w rozpatrywanym zagadnieniu
- Studenci zapoznają się z różnymi perspektywami dotyczącymi tego problemu

II. Activity book for teachers

- o Studenci zbadają podstawowe motywacje zainteresowanych aktorów, aby lepiej zrozumieć ich różne perspektywy
- o Uczniowie będą badać własne uprzedzenia

Oczekiwane wyniki ćwiczenia:

- ❖ Zidentyfikowano odpowiednich aktorów i ich punkt widzenia na daną kwestię
- ❖ Zrozumiano czynniki podkreślające różne perspektywy aktorów
- ❖ Opisano uprzedzenia popełniane przez aktorów i uczniów

Oczekiwane rezultaty:

- + Studenci rozumieją koncepcję różnych ról zaangażowanych aktorów
- + Uczniowie rozumieją, w jaki sposób na nasze osądy wpływają wartości, przekonania i normy
- + Studenci rozumieją różne punkty widzenia aktorów
- + Uczniowie rozumieją przyczyny leżące u podstaw różnych perspektyw
- + Studenci rozumieją znaczenie wiarygodnych informacji
- + Uczniowie potrafią zidentyfikować własne uprzedzenia i uprzedzenia innych osób

Należy wziąć pod uwagę główne zasady metodologii:

Rola aktorów (Moduł 2, rozdział 1.9)

Czynniki wpływające na naszą percepcję (Moduł 2, rozdział 1.1)

Błędy poznawcze (Moduł 2, rozdział 1.3)

Definicja problemu (Moduł 0, rozdział 1.3)

Jak podejść do informacji w Internecie (Moduł 1, rozdział 1.3)

- o Ogólne pojęcia dotyczące faktów, danych, informacji i obiektywizmu (moduł 0)
- o Dezinformacja, błędna informacja i fałszywe wiadomości (moduł 0)
- o Zrozumieć kryteria jakości danych i informacji (Moduł 1, rozdział 1.1)

Ramki (Moduł 2, rozdział 1.6)

Rola mediów społecznościowych, którą należy wziąć pod uwagę, próbując zrozumieć innych (Moduł 2, rozdział 1.7)

Uprzedzenia (moduł 2, rozdział 1.3)

zalecana komunikacja empatyczna (bez przemocy) (Moduł 2, rozdział 1.4)

zalecane Logika, emocje i racjonalizacja (Moduł 2, rozdział 1.5)

Czas potrzebny na wykonanie czynności:

Zależy od zakresu tematyki i liczby uczniów w klasie oraz od tego, czy uczniowie będą sprawdzać informacje w trakcie zajęć lub przed zajęciami jako pracę domową. Ale generalnie ćwiczenie jest przeznaczone do wykonania w ramach jednej lekcji (45 min). W przypadku bardziej złożonych tematów na to ćwiczenie należy przeznaczyć dwie lekcje.

Z niewielką ilością czasu lub przeznaczając czas tylko na jeden konkretny temat i 1-2 aktorom można to zrobić w krótszym czasie (20-30 min).

W przypadku bardziej skomplikowanych tematów, jeśli chcesz/musisz objąć całe ćwiczenie na jednej lekcji (45 min), zaleca się wcześniejsze przypisanie tematu (kroki I do II) i umożliwienie uczniom oceny roli aktorów i ich perspektywy jako przygotowanie do zajęć (praca domowa) (krok II i IV). Na zajęciach przedyskutujesz temat (krok V i dalsze).

Jeśli pozwala na to czas i zakres tematu, można również połączyć z Ćwiczeniem 1 i/lub Ćwiczeniem 3 w jedną lekcję (aby wykonać Ćwiczenie 1 przez ćwiczenie 2 i/lub 3 podczas jednych zajęć).

Zanim rozpoczniesz

Zanim zaczniesz, musisz wybrać odpowiedni temat/tematykę/zagadnienie do zbadania. Najlepiej kontynuować temat już otwarty w ćwiczeniu 1.

W innym przypadku. Jak wybrać temat (definicję problemu) i uprzedzenia:

Uważaj na definicję problemu, aby nie ograniczać dalszych badań (eksploracji) przez uczniów (patrz Moduł 0, rozdział 1.3).

Bądź samokrytyczny, aby nie definiować tematu/problemu pod wpływem własnych uprzedzeń.

Bądź samokrytyczny i otwarty na różne punkty widzenia.

Nie przejmuj się potencjalnie kontrowersyjnymi tematami, nie ma potrzeby wyciągania ostatecznych wniosków podczas tego ćwiczenia. „Kontrowersyjny temat” wywołuje interesującą dyskusję, a następnie pomoże zaprojektować odpowiednie badania do ćwiczenia 3.

Tematy, które wymagają dalszej eksploracji danych i informacji, zostaną dokładniej zbadane podczas ćwiczenia 3 Projektowanie własnych badań.

- Ćwiczenie 2a powinno równie dobrze służyć jako podstawa do zdefiniowania odpowiednich badań w celu znalezienia odpowiednich dowodów na rzecz danych punktów widzenia i rozważenia uczestniczących aktorów

Materiały potrzebne do wykonania ćwiczenia

Do zadania możesz podejść na dwa sposoby (lub połączyć je):

- a) Pozwalasz uczniom samodzielnie eksplorować i znajdować źródła informacji.
- b) Wskażesz uczniom wybrane źródła informacji na dany temat. Tak więc uczniowie zaczną od tych wybranych źródeł/aktorów.

Aby zdecydować, jakie podejście wybrać, można kierować się następującymi kryteriami:

- i. Jeśli znasz temat i/lub znasz „interesujące” (przykładowe) źródła, które mogą przedstawiać różne punkty widzenia na dany problem, możesz poprosić uczniów o przyjrzenie się tym źródłom.
- ii. Jeśli w klasie nie ma wystarczająco dużo czasu na tę czynność, lepiej byłoby wybrać jakieś źródła, aby uczniowie mogli zaoszczędzić czas..
- iii. Jeśli uczniowie otrzymają zadanie (w celu zidentyfikowania aktorów) przed lekcją jako pracę domową, możesz pozwolić uczniom znaleźć własne źródła. Następnie możesz poprosić ich o przesłanie źródeł przed zajęciami, abyś mógł wcześniej zapoznać się ze źródłami.

PLAN ĆWICZENIA

Zachęć uczniów:

- jeśli chcą coś zrozumieć lub chcą kogoś o czymś przekonać (lub czegoś dowieść), powinni mieć argumenty oparte na odpowiednich i rzetelnych informacjach
 - będą szukać informacji na dany temat, zamiast otrzymywać informacje od Ciebie z pierwszej ręki.
 - pozwalając im wybrać jakiś rzeczywiście istotny temat lub problem, nad którym chcą pracować.
- I. **Temat/kwestia, o której mowa (Wybór tematu).** Postępuj zgodnie z wybranym tematem wybranym w ćwiczeniu 1. Jeśli zaczynasz od ćwiczenia 2 (patrz wyżej), sam wybierz temat (zagadnienie), który będzie omawiany (szczegóły w module 0) lub pozwól uczniom wybrać sposób działania podobne do opisanego w ćwiczeniu 1

W przypadku ćwiczenia 2a oczekuje się pracy nad tematem, w którym uczniowie nie są bezpośrednimi uczestnikami problemu i nie mogą bezpośrednio komunikować się i „wpływać” na zaangażowanych aktorów. Jeśli problem dotyczył jakiejś lokalnej lub szkolnej aktywności polegającej na bezpośredniej interakcji z aktorami, postępuj zgodnie z Ćwiczeniem 2b:

- a. (*dyskusja*) Pozwól uczniom zdecydować o konkretnych tematach, nad którymi będą pracować. Tematyka **powinna być określona**, zalecamy wybranie jakiegoś aktualnego, pilnego problemu społecznego, takiego jak wylesianie lasów amazońskich, wojna na Ukrainie, zmiany klimatyczne lub jakiś temat z zakresu zajęć, np. wydarzenie historyczne z określonego okresu itp.
 - Niech uczniowie wyjaśnią, dlaczego wybrali ten temat (osobiste zainteresowania, aktualność itp. Nie wchodzi w szczegóły, patrz krok II).

II. Activity book for teachers

- b. *(zadanie)* LUB Wybierasz temat zgodnie z tematem zajęć lub jakimś konkretnym zagadnieniem, nad którym chciałbyś pracować. (patrz wyżej Zanim zaczniesz)
 - i. Krótko wyjaśnij temat (nie wchodź w szczegóły dotyczące ewentualnych kontrowersji i różnych punktów widzenia) i przejdź do kolejnego kroku.
- II. **ewent. Pierwsze wrażenie. (krótka dyskusja) Istotne, gdy zaczyna się od ćwiczenia 2a przed ćwiczeniem 1.** Pierwsze wrażenie uczniów na wybrany temat można uzyskać podczas krótkiej sesji dyskusyjnej po przydzieleniu wybranej tematyki.
 - a. Zapytaj uczniów:
P: Co wiesz o tym problemie XXX?

P: Co sądzisz o tym problemie XXX??
 - i. Celem jest, aby nauczyciele uzyskali ogólne zrozumienie, w jaki sposób uczniowie postrzegają temat i co o nim wiedzą.
 - b. Jeśli chcesz pozwolić uczniom wybrać własny temat, należy o to zapytać przy wyborze tematu w kroku I
 - c. Nie wchodź w szczegóły (nie pozwól uczniowi spierać się w kwestii wybranego problemu itp).
 - i. Jeśli temat jest kontrowersyjny, powiedz uczniom, że interesujące będzie dalsze zbadanie i przedyskutowanie problemu.
 - d. Zapisz sobie pierwsze wrażenie sformułowane przez uczniów do zapamiętania: skorzystaj z **szablonu dla nauczycieli 2a-III Pierwsze wrażenie**
 - e. Kontynuuj dyskusję z uczniami w kroku III.
- III. **Aktorzy ich role i postrzegane perspektywy – pierwsze wrażenie. (zadanie/dyskusja)** Najpierw zidentyfikuj odpowiednich, zaangażowanych aktorów i ich różne perspektywy postrzegane przez uczniów (w oparciu o pierwsze wrażenia/opinie/informacje, jakie mają uczniowie) poprzez dyskusję w klasie po zadaniu tematu lub po ćwiczeniu 1
 - a. **W zależności od zakresu i znajomości zagadnienia.** Możesz zacząć od **zadania** uczniom, aby najpierw wyszukali informacje o problemie i odpowiednich aktorach LUB jeśli temat jest znajomy, można od razu rozpocząć **dyskusję**:
 - b. **Zadanie:** daj uczniom czas w klasie lub jako zadanie domowe na przygotowanie się do zajęć na wyszukanie informacji na dany temat i zidentyfikowania odpowiednich aktorów oraz ich roli i perspektywy w odniesieniu do problemu. Zadanie może obejmować etap III i IV. Do zadania pozwól uczniom skorzystać z szablonów:
 - i. **A2a-III Zidentyfikuj aktorów i ich główne spojrzenie na problem postrzegany przez uczniów (pierwsze wrażenie)**
 - ii. **A2a-IV Rodzaj ról i aktorów**
 - c. **Dyskusja:** Omów w klasie, jacy aktorzy są zaangażowani oraz ich rolę i perspektywę:
Zapytaj uczniów:

Q: Jacy aktorzy są zaangażowani w sprawę?

- i. Pozwól uczniom samodzielnie zidentyfikować aktorów, jeśli kogoś pomina, pozwól im być na tym etapie i nie przypominaj im.

P: Jaki to podmiot (rząd, organizacja pozarządowa, ekspert, organizacja informacyjna, uniwersytet...)?

P: Dlaczego ten aktor jest ważny? Jaka jest jego/jej rola w problemie?

- ii. Pozwól uczniom samodzielnie określić (rodzaj) ról.

Q: P: Jaka jest główna perspektywa poszczególnych aktorów na ten problem?

- iii. Na tym etapie należy określić perspektywę aktora na podstawie pierwszych ustaleń lub wrażeń uczniów

- nie musi sięgać głębiej i musi być poparte dowodami (to przyjdzie później).
- zasadniczo chodzi o [zebranie pierwszych wrażeń/opinii uczniów na temat aktorów](#)
- jeśli uczniowie nie mogli dojść do porozumienia co do perspektywy, niech będzie tak jak z komentarzem, że nie ma zgody i że zostanie to zbadane później
- perspektywy aktorów mogą być nawet błędnie utożsamiane przez uczniów z ich własną (uczniowską) opinią na temat aktorów

- iv. Użyj szablonu (wyznacz kogoś z klasy, aby go napisał lub zrób to sam, ale powinien być dostępny dla wszystkich w klasie): [A2a-III Zidentyfikuj aktorów i ich główny punkt widzenia na problem postrzegany przez uczniów \(pierwsze wrażenie\)](#)

IV. **Różne role aktorów.** (*dyskusja*) Rola aktorów przez uczniów zostanie zbadana bardziej szczegółowo.

- a. (*dyskusja*) Podczas dyskusji w klasie spróbuj uogólnić z uczniami różne role, jakie może pełnić zaangażowany aktor.

P: Jakie rodzaje ról mają aktorzy? Jakie są rodzaje ról?

- i. najpierw pozwól uczniom zdefiniować role, a następnie pomóż uporządkować role w funkcjonalne kategorie: podejmowanie decyzji, ustalanie zasad, działanie, ekspert/opiniodawca, wpływ, wpływanie na decyzje...)

P: Jak rola aktora jest postrzegana przez innych aktorów?

- ii. najpierw pozwól uczniom powiedzieć, a następnie zainterweniuj/pomóż im
 - są aktorami: współpracujący / kłócący się - mają przeciwstawne opinie argumenty / różne przeciwstawne interesy

- różne role mogą również prowadzić do odmiennej pozycji aktora w stosunku do innych (jak ustanowienie wiążących zasad w przypadku władzy rządowej itp.)

P: Czy nie zapomnieliśmy o kimś, kto ma wpływ lub ulega wpływom w danej sprawie?

iii. niech uczniowie najpierw określą, czy nikogo nie pominęli (może to być grupa docelowa bez wpływu itp.)

- przedyskutuj z uczniami, dlaczego wydaje im się, że wcześniej zapomnieli o tym aktorze

iv. Użyj szablonu: [A2a-IV Type of roles and the actors](#)

V. **Różne perspektywy.** (*dyskusja*) Postrzegane perspektywy aktorów przez uczniów zostaną zbadane bardziej szczegółowo..

i. Wyjaśnij uczniom, że zbadasz perspektywę aktorów bardziej szczegółowo

- a. (*dyskusja*) Idź aktor po aktorze zidentyfikowanym w poprzednich krokach i sprawdź, dlaczego i na czym uczniowie oparli swoją opinię na temat perspektywy aktora (w zależności od czasu możesz wybrać tylko wybranych aktorów):

Zapytaj uczniów:

P: *Najpierw zapytaj/zbadaj, czy to naprawdę perspektywa aktora, czy też opinia/ocena aktora przez uczniów.*

P: *Na czym oparłeś swoją opinię na temat perspektywy aktora?*

ii. dowód lub opinia

- Pamiętaj, że opinia nie jest zła, o ile wiemy, że jest opinią, a nie faktem

iii. to informacje dostarczone przez samego aktora lub z innego źródła

- wiarygodność źródła (przypomnij uczniom, czego nauczyli się o sprawdzaniu faktów w ćwiczeniu 1)
- rozróżnić możliwe deklaracje o sobie i rzeczywistych intencjach i motywacjach
- zrozumieć, że nawet stronnicze informacje lub dezinformacja są cennym źródłem informacji przy badaniu różnych perspektyw (oczywiście, kiedy możemy to zobaczyć i jak informacje są stronnicze/dezinformacyjne)
- pamiętaj o czytaniu lateralnym (zdolność patrzenia na tekst z różnych perspektyw przyp.tłumacz)

P: *Dalsze badanie. Jaka jest deklarowana perspektywa/cel/motywacja aktora i jaka jest (potencjalna/prawdopodobna/udowodniona) rzeczywista intencja aktora?*

Jak aktor postrzega to, co ma być widoczne? Jakie są ich prawdziwe motywacje?

iv. Aby ujawnić czynniki podkreślające i pogłębić zrozumienie aktorów.

- Jak właściwie aktor **kadruje** (prezentuje) problem?
- Jaki jest **światopogląd/punkt widzenia** aktora w danej kwestii?
- Jaka jest **motywacja** aktora?
 - Uważaj, aby nie popaść w „paranoję”, widząc wszędzie jakieś motywy zysku, ponieważ „on/ona robi to dla pieniędzy...” (wiele osób robi to, ponieważ w to wierzy)
 - Ale oczywiście ważne jest, aby dostrzegać konflikty interesów
- Co aktor lubi/nie lubi – przychylność/nieprzychylność (postawa)?
- Potrafi badać **działania i metody** stosowane przez aktorów, aby osiągnąć swój cel.
- Jaki zestaw **norm i przekonań lub nawyków** mają aktorzy (na których opierają swoją perspektywę)?

v. Dyskusja między studentami (deklarowana vs rzeczywista)

- Niech uczniowie przedyskutują ten problem i przedstawia swój punkt widzenia
- Podczas dyskusji wyszukaj możliwe uprzedzenia uczniów (do wykorzystania w następnym kroku)
 - Uważaj, aby zidentyfikować nawet uprzedzenia wobec opinii, które wszyscy możemy podzielać, jako słuszne (jeśli chcemy to potwierdzić, nadal jest to uprzedzenie, nawet my możemy „mieć rację”)

vi. Dyskusja na podstawie opinii studentów i przedstawionych przez nich dowodów

- jeśli brakuje dowodów lub ich zbadanie zajęłoby dużo czasu, wyjaśnij, że należy to dokładniej zbadać w przyszłości, znajdując odpowiednie dowody (w ćwiczeniu 4)

vii. Użyj szablonu: **A2a-V Perspektywy aktorów**

- b. (*dyskusja*) Przedyskutuj i podsumuj z uczniami, jakie opinie na temat perspektyw aktorów mieli na początku, a co się zmieniło lub doprecyzowało (role aktorów, ich deklarowana i rzeczywiście oczekiwana perspektywa). Wskaż, jakie były i pozostały różne opinie między uczniami (i że będzie to dalej badane). Ewentualnie zwróć

II. Activity book for teachers

uwagę, jak trudno jest po prostu zgodzić się co do punktu widzenia innych.
Ewentualnie wskaż, czy perspektywa aktora została opisana jako opinia o aktorze.

- viii. Jeśli chcesz wyrazić opinię lub rozstrzygnąć kilka różnych opinii w klasie, przedstaw dowody
- Jeśli brakuje dowodów lub ich zbadanie zajęłoby dużo czasu, wyjaśnij, że należy to dokładniej zbadać w przyszłości, znajdując odpowiednie dowody (w ćwiczeniu 4)

VI. **Uprzedzenia.** (dyskusja) Zidentyfikuj uprzedzenia stojące za naszą oceną (osądem) perspektyw zaangażowanych aktorów. Zidentyfikuj również możliwe uprzedzenia aktorów.

- i. Ten krok polega raczej na **próbie zrozumienia, dlaczego ja (uczeń) postrzegam aktora tak, jak go postrzegałem.**

- Na czym opieram swoją opinię/postrzeżenie?
- Czy obejmuje cały obraz?
- Bardziej chodzi o zrozumienie tego, jak postrzegamy rzeczy, niż o uzyskanie szczegółowej analizy aktorów, ponieważ może to wymagać więcej badań zaprojektowanych i zinterpretowanych w Ćwiczeniach 3 i 4.

- a. (dyskusja) Porozmawiaj z uczniami i wyjaśnij im temat uprzedzeń. Zaczynaj od zapytania ich, czy wiedzą, czym są uprzedzenia. Zapytaj ich, czy potrafili zidentyfikować jakieś stronnicze opinie kolegów z klasy w poprzedniej dyskusji. Zidentyfikuj uprzedzenia aktorów. A potem sam daj im trochę tła.

Q: Czy wiesz, co to jest stronnicza decyzja? Czy znasz jakieś uprzedzenia, możesz niektóre wymienić?

Błędy popełniane przez studentów i uprzedzenia badanych aktorów:

P: Czy możesz wskazać jakieś stronnicze argumenty/opinie na temat perspektywy aktorów w poprzedniej dyskusji w klasie (uprzedzenia wysuwane przez ucznia w klasie)

i

P: Czy możesz wskazać jakieś stronnicze opinie, jakie aktorzy mają na ten temat?

- ii. Możesz zacząć oceniać uprzedzenia aktorów lub uprzedzenia uczniów (patrz pytanie powyżej). W zależności od tematu – gdzie uprzedzenia były bardziej oczywiste (zobacz poniżej uprzedzenia do omówienia).
- iii. Upewnij się, że tworzysz otwartą atmosferę, w której wszyscy są akceptowani i nie wyśmiewają się. Pokaż uczniom, że wszyscy jesteśmy skłonni do stronniczości i że wszyscy jesteśmy pod wpływem naszych doświadczeń i środowiska. I że w rzeczywistości dość trudno jest dostrzec nasze uprzedzenia (stronniczość martwego pola).

II. Activity book for teachers

- iv. W zależności od posiadanej przez uczniów wiedzy na temat uprzedzeń uzupełnij lub popraw informacje o uprzedzeniach i przedstaw uprzedzenia odpowiednie w danym temacie. Możesz przejść od jednego uprzedzenia do czasu, wyjaśnić stronniczość i przedyskutować z uczniem, czy a) sami byli stronniczy w poprzedniej dyskusji b) jakie (potencjalne) uprzedzenia będą mieli aktorzy w stosunku do tej kwestii:

P: Czy informacje wykorzystane do sformułowania opinii o perspektywie innych podmiotów były rzetelne i trafne?

– Ugruntowanie uprzedzeń

- *P: Czy nie ocenialiśmy (osądzaliśmy) perspektyw aktorów na podstawie wpływu wcześniej istniejących informacji lub pierwszej informacji?*

– Uprzedzenie wynikające z dostępności:

- *P: Czy nasza ocena aktorów nie była oparta na informacjach, które są dla nas łatwo dostępne?*
- *P: Czy byliśmy świadomi, że mamy ograniczone informacje?*
- *Ten błąd może być bardzo mocno powiązany ze zjawiskiem bańki społecznej i luki informacyjnej, więc możesz wyjaśnić to uczniom (patrz rozdział 1.7 w module 2)*

– Uprzedzenie wynikające z reprezentatywności

- *P: Czy nie ocenialiśmy (osądzaliśmy) perspektyw aktorów na podstawie ilości informacji, a nie jakości dowodów?*
- *...powiązane z uprzedzeniami wynikającymi z dostępności*

P: Jaki wpływ miało na nasze stanowisko podczas oceny perspektywy aktorów?

– Uprzedzenie wynikające z potwierdzenia

- *P: Czy nie ocenialiśmy (osądzaliśmy) perspektyw aktorów, na które wpływ miała nasza własna opinia?*
- *P: Czy jasno określiliśmy perspektywy aktorów, czy raczej przedstawiliśmy naszą opinię o aktorach?*
- *P: Czy na podstawie opinii sformułowanej przez studentów (XXX) na temat aktorów mógłbyś określić opinię samego ucznia?*

– Uprzedzenie wynikające z wyobrażeń (projekcji)

II. Activity book for teachers

- *P: Czy nie ocenialiśmy (osądzaliśmy) perspektyw aktorów na podstawie własnej projekcji (na podstawie tego, jak postrzegamy świat, myśląc, że każdy widzi rzeczy w ten sam sposób)?*

– Podstawowy błąd kompetencyjny

- *P: Czy nie projektowaliśmy naszych postaw wobec danej osoby, aby wyjaśnić jego/jej działanie/opinię zamiast zobaczyć cały kontekst sytuacji?*
- *P: Czy rozpoznaliśmy, w jaki sposób kontekst wpływa na zachowanie/opinię innych? Czy wzięliśmy pod uwagę/rozpoznaliśmy sytuację, w której znajduje się aktor?*

P: Czy byliśmy w stanie zobaczyć także nasze własne uprzedzenia, czy tylko uprzedzenia innych?

– Uprzedzenia „ślepej plamki”

- rozpoznajemy uprzedzenia u innych, ale nie dostrzegamy ich u nas samych

- v. Skorzystaj z szablonu: [Błędy A2a-VIIa \(aktorzy\)](#) i [Błędy A2b-VIIa \(na zajęciach wykonane przez uczniów\)](#)

Dalsze działania do rozważenia/wykonania na zajęciach

Ponieważ jest to wciąż początkowa aktywność, której temat nie jest jeszcze w pełni zbadany, można zakończyć ją kilkoma niewiadomymi. Jest to właściwie również bardzo ważny krok, aby nauczyć się mówić, że:

„Ja (my) nie wiemy (jeszcze)”

„Wszystkie informacje to przedstawiają, ale powinniśmy to dokładniej zbadać”

W zależności od wybranego tematu i ogólnego harmonogramu zajęć zaplanowanych przez nauczyciela, po Ćwiczeniu 2 powinno nastąpić [Ćwiczenie 3 Zaprojektowanie własnych badań](#). W badaniach zostaną wzięte pod uwagę różne perspektywy i aktorzy, aby znaleźć odpowiednie dowody na ich poparcie lub odrzucenie.

Jeśli NIE potrzebujesz dalszych badań w celu zebrania odpowiednich dowodów (masz dostępne wszystkie niezbędne dane i informacje), możesz również przejść bezpośrednio do ćwiczenia 4 i pominąć fazę badań w zadaniu 3.

Możesz także połączyć Ćwiczenie 2 z Ćwiczeniem 1 lub 3 w jedną lekcję (aby wykonać Ćwiczenie 1 przez ćwiczenie 2 i/lub 3 podczas jednych zajęć).

Zobacz [logikę działań](#), które są częścią Zestawu narzędzi do ćwiczeń na początku dokumentu.